

KNJIŽNICA IVANA POTRČA
Prešernova ulica 33

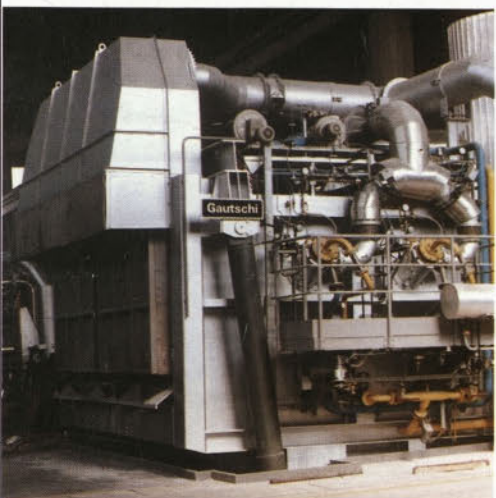
2250 PTUJ

50 LET

Aluminij

Časopis družbe Talum, d.d., Kidričevo

november 2004 / štev. 10-11 / leto XXXXI

Ne bojim se za prihodnost TALUMA

Za začetek proizvodnje aluminija v svetu se upravičeno šteje leto 1886, ko sta pred natanko 118 leti raziskovalca Hall in Héroult patentirala elektrolizni postopek, ki temelji na razkroju glinice v elektrolitu s pomočjo enosmernega električnega toka. Ta postopek se je ohranil do današnjih dni, le tehnologija posluževanja peči je izjemno napredovala. Tako so prve elektrolizne peči, v Frogesu (Francija) obratovale pri toku le 1,5 kA in porabljale okrog 90.000 kwh na tono proizvedenega aluminija, danes pa imamo peči z jakostjo toka nekaj sto kA in porabo energije okrog 14.000 kwh. Naši začetki leta 1954 so bili skromni, proizvodnja glinice, anodne mase, primarnega aluminija in aluminijskih izdelkov je potekala v izredno težkih delovnih pogojih, vendar je bila za tisti čas ta tehnologija sprejemljiva. Talum danes uporablja naj-sodobnejšo tehnologijo in dosegamo vrhunsko kakovost pri proizvodnji anod, elektrolizi C in livarnah. Elektroliza B je v postopku ustavitve obratovanja. Naši izdelki: zlitine, okroglice, rondelice in izparilci dosegajo kakovost, ki zadosti najbolj zahtevne kupce. Posebej je treba opomniti, da naša proizvodnja ustreza najstrožjim evropskim in svetovnim ekološkim standardom. Pridobili smo vse certifikate, ki dokazujejo, da nam ne gre zgolj za to, kaj in koliko proizvajamo, ampak tudi, kako proizvajamo. Obrnjeni smo v prihodnost in vsi naši programi temeljijo predvsem na sonaravnem razvoju z nenehnimi izboljšavami.

To splošno sliko smo navedli, da lažje sledimo naprej, kajti za nami je častljiva pol stoletna proizvodnja aluminija, pred nami pa stoji prvi človek Taluma, predsednik uprave mag. Danilo Toplek. V tovarno je prišel leta 1976, od leta 1984 pa do danes, že 20 let, vodi Talum. Ob njegovi okrogli obletnici in prazniku tovarne smo ga zaprosili za ta pogovor.

Bolj, kot naštevane dejstev, nas zanima njegov osebni pogled na Talum in ljudi. Ob tej priliki ga bodo obletavali še mnogi drugi, prijatelji, sovražniki, nasprotniki, sobojevniki ... Ob praznikih jih nikoli ne manjka. Koliko od njih bi želelo s svečanimi prazničnimi besedami prikriti svojo slabo vest? Prav neverjetno je, kako slabo je bil Talum marsikdaj medijsko obravnavan. Mnogokrat so nam grobo škodovali celo tisti, ki bi po funkciji morali sodelovati z nami.

Zato Danilu Topleku ni bilo lahko vedno ločiti zrna od plevela, premagovati ovire in obračati tokove v prid tovarne. K tiranske-mu načinu vodenja se zateka le izjemoma, ko vidi, da drugače ne gre. A tega je vedno manj. Svoj slog upravljanja Taluma gradi tako na sposobnih in izkušenih sodelavcih kakor tudi na mladih strokovnjakih. Omeniti je potrebno še njegov način komuniciranja in spoštovanje sobesednika. Za vse in za vsakogar ima vedno čas. Zato naj bo naše prvo vprašanje na temo upravljanja.

Ali bi lahko vodenje Taluma primerjali s strategijo vojne, ko je treba sproti in hitro reševati probleme. Koliko bitk pa ste dobili, še preden se je vojna začela?

Teško bi odgovoril, saj so moje vojaške izkušnje na srečo minimalne, pa vendar je po moje mogoče najti neke skupne elemente. Vodenje tako velikega podjetja kot je TALUM-a, ali večjega, je splet vrste aktivnosti, od katerih so zunanemu opazo-

valcu vidne samo nekatere. Gre za nenehno tehtanje pozicije podjetja v spreminjajočem se okolju, tehtanje priložnosti in nevarnosti, ki prežijo nanj, ocenjevanje lastnih slabosti in prednosti, iskanje najboljših rešitev. Seveda mora vsemu temu slediti akcija. Kljub temu, da vsi težimo k temu, da bi tveganja zmanjšali kar se le da, jih popolnoma eliminirati ne moremo. Toda če se pri tem zavedamo, da je največje tveganje ravno v tem, da nismo sprejeli nobene odločitve, je pot mnogo lažja.

Podobnost z vojnami ali bitkami pa vsekakor vidim v nečem: po bitki so najbolj pametni tisti generali, ki v njej sploh niso sodelovali, temveč so po možnosti čepeli kje na toplem in varnem.

Kakšno pozicijo bi zasedel Talum, če bi njegove tehnične in poslovne rezultate primerjali z ostalimi svetovnimi proizvajalci aluminija?

Aluminijska industrija v svetu se nenehno spreminja. Kljub temu, da elektrolizni postopek pridobivanja ostaja slej kot prej še edini ekonomsko sprejemljiv proizvodni postopek, smo priča nenehnim tehničnim izboljšavam. Zmanjšuje se specifična poraba surovin in električne energije na enoto izdelka, povečuje se čistoča proizvedenega metala, povečuje se produktivnost, zmanjšujejo se vzdrževalni stroški na enoto proizvoda, zmanjšujejo se emisije nevarnih snovi v okolje, povečuje se varnost delovnega okolja za zaposlene, ... Če temu razvoju ne slediš, nimaš niti najmanjših možnosti ostati pri življenju!

TALUM je z nenehnimi vlaganji v posodobitev proizvodnih naprav, vlaganji v znanje in usposobljenost zaposlenih in vlaganji v primerno organiziranost dosegel to, da mu uspeva na ta način vsaj deloma eliminirati negativne vplive tistih pogojev poslovanja, ki so izven njegovega vplivne-

ga dosega. TALUM se danes po vrsti kazalcev uvršča med najboljše proizvajalce v svetu (npr. po porabi električne energije na tono aluminija).

Poleg tehničnega razvoja, ki smo mu priča v aluminijski industriji, pa ne gre zanemariti nekaterih drugih dejstev, ki spreminjajo celotno svetovno aluminijsko industrijo, s tem pa tudi našo pozicijo v njej. Pri tem je potrebno poudariti predvsem vedno bolj izrazito lastniško koncentriranje svetovne aluminijske industrije na osnovi bolj ali manj sovražnih prevzemov družb ali njihovih združevanj. K temu je potrebno dodati še krepitev aluminijskih proizvajalcev na Bližnjem vzhodu, Rusiji in v zadnjem času na Kitajskem. Vse te spremembe vplivajo na do sedaj znane vzorce funkcioniranja aluminijskega tržišča in spreminjajo smer blagovnih tokov. Čeprav je cilj vsakega združevanja in posledično rasti predvsem bolj ali manj skrita želja po kontroli celotnega trga, se to kljub temu še ni zgodilo. Trg je še vedno zelo volatilen in še vedno pod močnim vplivom možnih špekulacij na londonski borzi kovin.

In kje je tu TALUM? Smo vsekakor eden od manjših proizvajalcev v svetovnem in

evropskem merilu, specifičen po tem, da ne proizvaja čistega aluminija borzne kvalitete, temveč je vsa njegova proizvodnja v drugih oblikah: drogovi, livarske zlitine, rondelice, izparilniki. Prav tako smo eden od prvih proizvajalcev primarnega aluminija, ki je svojo proizvodnjo pričel dopolnjevati s proizvodnjo na osnovi pretaljevanja sekundarnega aluminija. Ti dve aktivnosti sta bili še do pred kratkim precej striktno ločeni.

Kako nas ocenjujejo doma in kaj je tisto bistveno, česar po vašem ne vidi-jo, ali ne razumejo v slovenskem gospodarskem prostoru?

Za nas je seveda najbolj pomembno to, kako nas ocenjujejo naši poslovni partnerji, predvsem naši kupci. Tukaj je mogoče to mnenje tudi meriti, saj se direktno odraža v vsakoletnem obsegu naročil, v stalnosti odnosa z najpomembnejšimi kupci, z njihovim zadovoljstvom glede izpolnjevanja pogodbenih obveznosti, zadovoljstvom s kvaliteto izdelkov, itd. Podobno, kot mi ocenjujemo svoje dobavitelje, nas ocenjujejo naši kupci. Le v redkih primerih nismo uvrščeni v krog njihovih najboljših dobaviteljev.

Ocene s strani tistih, ki jih vse preveč radi zmečemo v en koš in poimenujemo javnost, so že bolj problematične. Pa ne zaradi nas, temveč zaradi heterogenosti te tako imenovane javnosti in njenega nepoznavanja nas in naše panoge. Pač nismo tista industrija, ki proizvaja izdelke na katere se vsi razumejo ali si vsaj domišljajo, da se razumejo. Tipična lastnost našega okolja, ki bazira na premalem znanju in razgledanosti, je pač negativen odnos do tega ali do tistega, kar ne morejo in nočejo razumeti. Nekateri so pač rajši srečni, kot da bi razmišljali.

V TALUM-u družbena odgovornost ni le prazna fraza, temveč pomeni naše ravn-

je v odnosu do naših poslovnih partnerjev, do zaposlenih, do sosedov, do širše javnosti in seveda do okolja. S svojim ravnanjem dokazujemo, da se zavedamo svojega poslanstva. Tisti, ki so v svojih ocenah tega ravnanja realni, predvsem pa poštenu, ga znajo ceniti.

Za one druge pa nam ni mar!

Vaše stališče glede privatizacije je znano, saj zastopate tezo, da ni nujno, da je država slab lastnik. »Do sedaj nas lastništvo države ni v ničemer oviralo v razvojnih načrtih, pa tudi pomagalo nam ni,« ste povedali. Ker tujci pri kupovanju naših uspešnih podjetij običajno »glavo« obdržijo doma, predvidevate, da bi le ti po povrnjeni kupnini v nekaj letih podjetje izčrpali in bi proizvodnja za vselej prenehala?

Nikoli se nisem strinjal s tistimi, ki privatno lastništvo apriori razglašajo za edino uspešno metodo lastništva v gospodarstvu, niti s tistimi, ki trdijo, da je državno lastništvo v vsakem primeru razlog za slabo gospodarjenje. Kot da imamo le uspešna privatna in le neuspešna in slaba državna podjetja.

Moja ocena je bila izrečena predvsem v kontekstu ocenjevanja občasne ihtavosti pri privatiziranju slovenskega gospodarstva. Zakaj hiteti in se brezglavo zaletavati tam, kjer ni nobene potrebe za kaj takega? Gre za dolgoročno usodne odločitve, ne le za podjetja, ki so ali bodo privatizirana, temveč tudi za državo samo, pa če se ta tega zaveda ali ne. Vsako podjetje je poseben primer, tako glede njegovega položaja v neki panogi, glede okolja v katerem posluje, glede značilnosti panoge, glede na trenutni položaj panoge, ...

Če je nekomu edino zveličavno vodilo le polnjenje nikoli dovolj polne državne blagajne, potem je seveda pristop lahko drugačen. Da pa se za prodajalca ne obnese, so kaj kmalu uvideli v mnogih tako imenovanih tranzicijskih državah, kjer so na hitro in poceni razprodali vse, kar so imeli. TALUM je glede na svojo odlično tehnično in tržno kondicijo na eni, ter na dolgoročno nesigurne pogoje poslovanja na drugi

strani, kaj lahko tarča kupcev z izrazito kratkoročnimi nameni. Časovni horizont razmišljanja takšnega kupca se nikakor ne ujema s časovnim horizontom v podjetju zaposlenih, na poslovanje podjetja vezanih partnerjev in – vsaj tako upam – države, ki ji ti davkoplačevalci lahko dolgoročno polnijo državno blagajno. V situaciji nepoznanih pogojev poslovanja, predvsem nepoznanih pogojev oskrbe z električno energijo, je normalna reakcija takega kupca čimprejšnja povrnitev kupnine. Kako? Ker so prodajne cene izdelkov na trgu znane in jih ni mogoče zviševati, je to mogoče le na račun zmanjšanja izdatkov za vlaganja, ki omogočajo dolgoročnost poslovanja, zmanjšanja izdatkov za vzdrževanje, zmanjšanja izdatkov za varnost pri delu, zmanjšanja izdatkov za delo, zmanjšanja izdatkov za varstvo okolja, ... Poenostavljeno povedano: kratkoročna uspešnost in sigurnost vložnega kapitala na račun dolgoročne sigurnosti kupljenega podjetja.

Pri zadnjem poizkusu prodaje TALUM-a smo ta vidik poudarjali ne le kot v podjetju zaposlen management, pač pa tudi kot eden od potencialnih kupcev. Če kdo, potem smo mi tisti, ki poznamo podjetje, panogo, akterje v panogi, ... Poznamo metode in načine dela nekaterih udeležencev na trgu in znamo presoditi njihove razloge za nakup TALUM-a. Imamo znanje in izkušnje in imamo, tako kot oni, dostop do za nakup potrebnega kapitala. Zakaj bi se skrivali in postavljali v podrejen položaj? Gre za pristop, ki ga uspešno uporabljajo marsikje v svetu.

Ko bo TALUM ponovno »na vrsti« za privatizacijo, bomo takratnim razmeram in pogojem, ter oceni bodoče situacije, primerno reagirali. Ne vem, če ravno po istem scenariju kot pri zadnjem postopku prodaje, vsekakor pa lahko zagotovim, da ne bomo dopustili, da bi bil TALUM prodan kot vreča krompirja.

Vodili ste Talum v najbolj občutljivem obdobju zatona socializma in v začetku uvajanja kapitalizma. Čemu pripisujete dejstvo, da se je Talum uspešno razvijal prej in potem?

Ko država poizkuša svojo lastniško pozici-

jo uveljavljati z vmešavanjem v poslovno politiko podjetja, so rezultati vedno katastrofalni. Ne glede na politični sistem! Vodenje države je ena, vodenje podjetja pa druga obrt. Država mora poskrbeti za čim bolj stabilen sistem, ki bo omogočal nemoteno poslovanje in razvoj podjetij, če se seveda omejim le na ta vidik nalog države.

TALUM se je v primerjavi z mnogimi drugimi slovenskimi podjetji relativno hitro otresel pretiranega tutorstva politike, ki je v sedemdesetih in osemdesetih letih pomagala zavoziti marsikatero podjetje. Kaj hitro smo opravili z vmešavanjem partije, sindikata in tudi delavskega sveta v stvari, ki jih niso razumeli, niti niso bili za njih pripravljeni odgovarjati. Na ta način smo dosegli to, da smo se lahko skoncentrirali na to, kar je bistveno: kako biti uspešen na dolgi rok!

Z osamosvojitvijo Slovenije so mnoga slovenska podjetja zabredla v težave predvsem zaradi prevelike navezanosti na takratni domači trg. Bil je relativno velik, hkrati pa je bil v primerjavi s trgi zahodne Evrope manj zahteven. Preskoka na zahtevne zahodne trge ni bilo mogoče narediti praktično prek noči.

TALUM je bil ves čas orientiran na trge zahodne Evrope, zato nas razpad jugoslovskega trga skorajda ni prizadel.

Zanimiva je primerjava med vami in prvim direktorjem tovarne gospodom Grünfeldom. Skupaj z ostalimi je bil najbolj zaslužen za postavitev tovarne ter za njeno uspešno vodenje vse do leta 1970. Od takrat, pa do vašega prevzema vodenja tovarne leta 1984, je tovarna v glavnem stagnirala. Kako danes primerjate ti dve obdobji?

Teško! Po eni strani zato, ker pač tistega obdobja nisem doživljal v taki vlogi, kot doživljam sedanjega, po drugi strani pa ga zaradi svojega sedanjega dela ne morem ocenjevati s primerno zgodovinsko, ali še kakšno, za dajanje sodbe potrebno distanco. Vsekakor pa je mogoče reči, da so bila to po marsičem popolnoma neprimerljiva obdobja in povsem neprimerljivi pogoji, v katerih se je podjetje nahajalo. Vsega, kar je današnjim generacijam samoumevno, je v tistih povojnih letih manjkalo. Potrebno je bilo veliko iznajdljivosti, znanja in požrtvovalnosti, da so naredili to, kar so. Potrebno je bilo ne le zgraditi in zagnati tovarno, ob tem pa v tem kmečkem okolju ljudem vcepiti industrijsko miselnost. Po moje je bila to ena od težjih nalog.

Vključevanja mladih je vedno dokaj občutljivo področje. Vsak od njih živi v nekem svojem upanju, da bi postal tisto, kar bi želel biti. Življenje pa jim pogosto postreže z bolj kruto realnostjo. Kako Talum sledi razvoju posameznikov pri uresničevanju nji-

hovich prizadevanj ter želja in kako jih pri tem podpira?

Nobeni generaciji ni bilo na začetku poklicne poti lahko. V tem ne vidim nobene razlike od prejšnjih obdobj, pa čeprav so na trgu dela popolnoma drugačne razmere. Res je obseg znanj, ki ga pričakujemo od posameznika večji in čas, ki smo ga pripravljeno akceptirati za pridobitev teh znanj krajši, toda drugačne so tudi možnosti in načini za pridobivanje teh znanj. Ne bojim se za prihodnost TALUM-a, saj je v naši sredini vrsta ljudi, ki so že, in ki to šele bodo, sposobnih prevzeti najodgovornejše naloge. Ni pa nujno, da se lastna ocena posameznika o njegovem znanju in sposobnostih vedno sklada z oceno sredine, v kateri dela. Niti da se njegova pričakovanja in želje skladajo s pričakovanji in potrebami podjetja.

Spremljamo strokovni kader, mogoče celo bolj, kot se nekateri med njimi tega zavedajo. Ocenjujemo njihovo strokovnost, pripravljenost za sprejemanje nalog, njihovo izvedbo, odnos teh ljudi do sodelavcev in še marsikaj drugega.

Tisti, ki to želijo, se lahko dokazujejo skozi delo. Ni jih malo! Tisti, ki le čakajo in jamrajo, bodo to počeli še lep čas. Upam, da kje drugje!

Talum je zanimiv primer, kako sta se pri ustvarjanju tovarne skladno združila v eno razvoj etike človeka in razvoj tehnologije. To smo lahko zasledili pri naših prvih delavcih, še bolj pa je pomembno to, da tudi sedanja generacija živi in se razvija s tovarno. Kakšen pomen dajete temu in kako upravljati z ljudmi vnaprej?

Za obdobje gradnje tovarne in za prvo obdobje njenega obratovanja je bilo predvsem značilno nastajanje delavske populacije na pretežno ruralnem območju. Verjamem, da ni bilo lahko in za obe strani ne vedno najbolj prijetno. Po moji oceni je bil ta proces izredno hiter, seveda pa bi o tem in o vzrokih za to lahko kaj več in bolj kvalificirano povedali sociologi. Četudi je bila za obdobja do konca osemdesetih let za vsa takratna podjetja značilna prevelika zaposlenost – in TALUM ni bil pri tem nobena izjema – so ljudje v TALUM-u videli predvsem veliko sigurnost delovnega mesta v bližini kraja svojega bivanja. Mnogo jih je bilo tako ali drugače vezano na košček zemlje, ki so jo obdelovali in so bili s tem še dodatno nemobilni, nepripravljeni in nesposobni najti si delo kje drugje. Po moje je predvsem to vplivalo na to, da so bili pripravljeno relativno hitro sprejemati zahteve novega delovnega okolja in se jim prilagajati. Čeprav ni šlo vedno lahko, še posebej v obdobju, ko je bilo moderno govoriti predvsem o pravicah, manj ali nič pa o dolžnostih in obveznostih.

Današnja generacija v TALUM-u je po moji oceni manj vezana le na možnost

zaposlitve v njem. Kljub temu, da v Sloveniji ni ravno na pretek delovnih mest, so v povprečju boljše izobraženi, manj vezani na zemljo in zaradi tega bolj mobilni. Vsaj v teoriji bi naj bili.

Temu se seveda prilagaja notranja kultura v TALUM-u. Cenim pripadnost podjetju, toda ne na deklarativni ravni. Ni dovolj, da nekdo svojo pripadnost podjetju dokazuje le s številom let, ki jih je prebil za tovarniškimi zidovi in z bolj ali manj bombastičnimi izjavami. Pripaden je predvsem tisti, ki to dokazuje s svojim delom in vsakdanjim ravnanjem na delovnem mestu. Pa naj gre za njegov odnos do zupanega mu dela, njegov odnos do sodelavcev, njegov odnos do okolja in še bi se kaj našlo.

Trudimo se ustvariti tako klimo, da bodo zaposleni z veseljem prihajali na delo. Vsa »gnjavaža« vezana na čisto in urejeno delovno okolje, na spoštovanje delovnih navodil, na uporabo zaščitnih sredstev in podobno, ima en sam namen: ustvariti take pogoje za delo, ki bodo varni, zdravi, čisti, skratka človeka primerni.

Ali menite, da se na teh osnovah Talum lahko primerja s skandinavskim modelom vodenja podjetij, ki mu rečejo gospodarski humanizem. Gre za humani odnos človek-zaposleni in njegova vpetost v podjetje in na drugi strani pripravljenost podjetja, da vlaga vanj?

Smo na dobri poti, čeprav nobenega modela ne gre jemati kot edino zveličavnega. Ne delujejo vsi ukrepi v vsakem okolju in ob vsakem času na enak način. Niti jih ni možno uveljaviti po isti poti. Vsekakor pa je meni osebno bližje način razmišljanja in dela npr. na Norveškem ali Danskem kot v ZDA. Gre za enormne razlike, ki jih najbolj čutijo delavci.

Vaša mati in oče sta začela tukaj že 1947. leta. Mati je dobila matično številko 1 in jo ima še zdaj. Od njiu ste izvedeli marsikatero podrobnost iz tistega časa, nekaj novega pa ste verjetno izvedeli iz pričevanja njihovih sodelavcev, ki smo jih objavili v Aluminiju. Koliko se vas takšne stvari dotaknejo in naredijo še bolj odvisnega od aluminija?

Danes res že spadam med še tiste redke v TALUM-u zaposlene Kidričane, ki smo praktično odraščali s tovarno. Poznali smo jo že prej, kot smo se v njej zaposlili. Vendar se vedno najde še kaj, česar nisi vedel ali kaj, kar ti nekdo prikaže z nekega drugega zornega kota, kot pa si ga poznal do sedaj. Zanimivo, včasih tudi poučno, toda od zgodovine se pač ne da živeti. Ko enkrat tako globoko zagaziš v nek posel, kot sem jaz, to seveda preraste okvire čistega profesionalizma. Postane že čisto osebno! Težko bi ocenil ali je to

izključno dobro ali izključno slabo za delo, ki ga opravljam, vsekakor pa vam lahko zagotovim, da ni niti najmanj enostavno. Včasih te prime, da bi razmislil o smiselnosti nadaljevanja takega početja.

»Ni opravičljivo, če ukrademo kruh, ker smo lačni. Opravičljivo pa je, če umetnik ukrade znesek, ki bi mu za dve leti omogočil življenje in mirnost, če ima njegovo delo civilizacijski cilj.« S tem citatom bi radi izvedeli vaše stališče do kulture, posebej pa vaše mnenje glede slabega odziva iz Taluma na likovne in druge prireditve, ki jih sami organiziramo?

TALUM-ovo udejstvovanje tudi na kulturnem področju je del našega odnosa do okolja. Ne vidim razloga, da bi se »kultura« ljudi v našem okolju zreducirala na poslušanje jodlarskih ali hrvaških popevk in skakanja na pustnem karnevalu. Kot da vse drugo sodi le v Ljubljano. To je razlog za našo podporo gledališnikom, glasbenikom, pesnikom in pisateljem, slikarjem, pevcem in še kdo bi se našel.

Slab odziv naših zaposlenih? Nikogar ne mislim siliti. Možnost imajo in pametni jo izkoristijo. To, da obisk ni vedno takšen, kot bi si mogoče želeli, še ni razlog, da bi tovrstne aktivnosti opustili.

Včasih ste videti slabe volje, divji na vse. Kaj vas najbolj vrže iz tira in kakšni so vaši načini relaksacije?

Si pač tak, kot si. Če se tako dolgo ukvarjaš s takšnim delom kot jaz, se podrediš nekim pravilom obnašanja in reagiranja v najrazličnejših situacijah. Slej kot prej spoznaš, da v poslu ni nikoli dobro

pokazati svojih občutkov. Seveda pa pridejo trenutki, ko človek enostavno eksplodira. Svojo jezo najraje sproščam na kolesu. Čim bolj se matram v kakšen hrib, tem hitreje se pomirim in začnem ponovno razmišljati brez pretirane jeze. Mogoče za koga precej nenavadna in mukotrpa metoda, vendar pri meni učinkuje. Seveda pa so tu še knjige, kot že iz mladosti najboljši način ne le sproščanja, temveč tudi širjenja lastnih horizontov.

Na osnovi vaše reakcije in akcije, ki ste jo sprožili ob zadnji organizirani kraji aluminija, lahko sklepamo, kako ste se ob tem počutili. Ali so znani rezultati raziskave?

Niso še! Kar me pri tej in pri nekaterih prejšnjih jezi, hkrati pa žalosti je dejstvo, da gre za organizirano početje, za katerega si je težko predstavljati, da je ostalo čisto neopaženo. Vendar nihče ne reagira! Nobene, niti anonimne prijave! Kot da se zaposleni ne zavedajo, da tisti, ki kradejo, tega ne delajo na škodo vodstva podjetja ali na škodo lastnika. Kradejo na njihovo škodo in če so pripravljeni to še vnaprej tolerirati, nimam nič proti. Pripravljamo pa ustanovitev posebnega sklada, iz katerega bomo računovodsko poravnali škodo, ki nastaja zaradi tatvin. Iz njega bomo financirali tudi nabavo novih tehničnih sredstev, s katerimi želimo zmanjšati obseg kraja. Za začetek smo v ta sklad namenili sredstva v višini, ki ustrezajo okoli 20% bruto letne plače celotnega podjetja in odvisnih družb. Če ob tem rečem, da bi ta denar lahko bil namenjen čemu drugemu, upam, da je vsaj sedaj jasno, da ni več mesta za lažno solidarnost z lopovi.

Ali se v trenutkih naveličanosti in obupa zgodi, da bi pustili aluminij in se ukvarjali s čim drugim?

Če bi bil naveličan, tega kar počnem, že dolgo ne bi počel. Ne bi bilo korektno do tistih, ki so mi zaupali to nalogo niti do samega sebe. Če verjameš v to kar delaš, če ti rezultati potrjujejo, da si na pravi poti, potem ni mesta za naveličanost. Obup pa je sploh pojem, ki ga ni v mojem besednjaku, kaj šele v mojem ravnanju. Če ne gre po eni poti, pač iščeš alternativne. Če te vržejo ven skozi vrata, se pač vrneš skozi okno!

Za ukvarjanje z drugimi stvarmi je pač namenjen prosti čas. Je vrsta stvari, ki me zanimajo in ni videti, da bi mi tovrstnih idej kaj kmalu zmanjkalo.

Vaše praznično sporočilo delavcem Taluma?

Verjetno bi na to mesto spadale kakšne globoko vznesene besede, ki pa mi nikoli niso šle zlahka z jezika. Zato je moje sporočilo, pa praznik gor ali dol, enako kot vedno: trmasto in vztrajno razvijajmo naš TALUM. Mogoče ni najboljša, kaj šele idealno podjetje, kot bi si ga morda kdo želel! Je pa edino, ki ga imamo. Mnogi so jih že napravili!

Kaj boste podarili Talumu za Abrahama?

Kaj hočemo vsi skupaj boljšega za darilo, kot je to, ki smo si ga sami zgradili, ohranili in razvili: TALUM!

Uredništvo Aluminija

Letošnji nagrajenci

Uprava Taluma se je odločila, da izbere dobitnike zatega metulja med tistimi sodelavci, ki so že dopolnili svojih 50 let, zato pri izboru ni sodelovala komisija za priznanja.

Veliko je tistih, ki so vsak po svojih močeh, kjer so pač opravljali svoje delo, soustvarjali uspeh, zgodovino in podobo tega podjetja. Kaj pri tem pomeni naša prva elektroliza, elektroliza A, oskrba z električno energijo, gradnja nove elektrolize C in posodobitev celotne proizvodnje ter gradnja livarn in pretaljevanje odpadnega aluminija, vemo vsi.

Naši štirje sodelavci, ki so dobitniki priznanja ZLATE METULJ v tem jubilejnim letu, pa poleg svojih osebnih delovnih uspehov nekako simbolno predstavljajo pot do današnjega TALUM-a, bili so zraven, vsak po svoje, vsak na svojem področju, vsi pa z veliko pripadnostjo podjetju in željo po njegovem obstoju in razvoju, in seveda vsak s svojo zgodbo:

- bili so slabi in dobri časi, bi lahko pripovedoval najdlje zaposlen v podjetju, ki je z njim tudi najdlje delil vse dobro in slabo;
- bili so težki, najtežji delovni pogoji, bi lahko povedal bivši elektrolizer v elektrolizi A, ki je proizvajal naš aluminij obdan s prahom, vročino, plini;
- naporno je bilo, pa vendar najlepše, ko smo gradili nove proizvodne objekte, ko so ropotali gradbeni stroji, ko je bilo že kaj videti v okviru naših velikih projektov, bi lahko povedala gradbenica;
- tudi livarne, kjer nastajajo naši prodajni proizvodi, so poleg elektroliz srce tega podjetja, pa še bolj pomembne bodo postale, ker smo naš razvoj zastavili v smeri večjega pretaljevanja odpadnega aluminija in povečevanja proizvodnje livarskih zlitin, bi bil prepričan livarnar.

ZLATE METULJE torej letos prejmejo:

Gospod RADO RODOŠEK iz DE Energetika

Gospod Rodošek se je kot elektro-mehanik zaposlil v podjetju prvič leta 1964 in po odsluženju vojaščini ponovno v letu 1966. Po dodatnem izobraževanju je že od leta 1985 vodja izmene v usmerjevalnici, je zelo zavzet za delo in predobro ve, kako pomembna je ustrezna oskrba naših elektroliz z električno energijo, da se lahko nepretrgoma proizvaja aluminij, kajti brez tega ni obstoja tega podjetja. Pri sodelavcih je zaradi svojih izkušenj in znanja pa tudi vesele narave zelo spoštovan in priljubljen. Njegova pripadnost podjetju je dolga in na to je gospod Rodošek zelo ponosen, čeprav morda niti ne ve, da je on tisti, ki ima sedaj najnižjo matično številko, 3501, in ima hkrati med trenutno zaposlenimi najdaljšo delovno dobo v TALUM-u.

Gospod VINKO PLANEC iz DE Energetika

Gospod Planec se je kot kvalificirani kovač zaposlil v podjetju leta 1973, in je eden tistih, ki so delali še v elektrolizi A, sedaj zaradi invalidnosti dela na vodarni. V elektrolizi A, kjer je bil proizveden naš prvi aluminij, so bili delovni pogoji slabi, delo pa težko, pa ga je kljub temu bilo potrebno opravljati zavzeto in natančno, za kar se je gospod Planec vedno zavzemal in kot predelavec-elektrolizer na skupini elektroliznih peči to zahteval tudi od svojih sodelavcev. V marcu leta 1989 je RTV Ljubljana posnela dokumentarni film o elektrolizi A, v katerem je gospod Planec z besedilom vodil skozi to elektrolizo in pripovedoval, kako jo je on doživljal in živel z njo, kakšen je njegov odnos do dela in podjetja, kako je pomembno ustrezno posluževati elektrolizne peči, da se dosežajo dobri proizvodni rezultati, saj je od njih odvisen obstoj in razvoj podjetja.

Gospa Vitoslava Mlakar iz Razvoja, Strokovne službe

Gospa Slavica se je kot gradbena tehničarka zaposlila v pod-

jetju leta 1978, takrat, ko se je po dolgem času v podjetju začelo spet graditi, gradila se je Livarna 2. Njene izkušnje, izredna natančnost in doslednost pa tudi samozavest so bile zelo pomembne pri nadzoru gradbenih del v okviru poznejših velikih projektov. Posebej je potrebno izpostaviti njeno vlogo in prispevek v okviru projekta MPPAI, pri gradnji elektrolize C ter Livarne 3 in nazadnje pri obnovi upravne zgradbe. Izvajalcem ne dopušča manipulacij in odstopanj, ker je vedno v akciji, opozarja na probleme in s svojimi rešitvami pomembnih detajlov bistveno pripomore k hitrejši in kvalitetni izvedbi del. Njeni sodelavci pravijo, da je s Slavico lepo delati, vse kar dela, dela z velikim veseljem, najhujša zanjo bi bila utrujenost od brezdelja.

Gospod MARJAN AUBEL iz DE Livarske zlitine

Gospod Aubel se je kot električar zaposlil v podjetju leta 1971. Najprej je delal v skupini vzdrževanja Livarne 1, z dodatnim šolanjem ob delu je postal elektro tehnik in prevzel delo vodje izmene v Livarni 1, nato je vodil izmene po zagonu v novih Livarnah 2 in 3, sedaj pa je vodja izmene v novi Livarni zlitin, kjer je aktivno sodeloval tudi zagonu. Ima dolgoletne izkušnje pri delu v livarnah, ki jih uspešno in zavzeto prenaša na mlajše sodelavce. Bil je tudi član nadzornega sveta TALUM-a in s svojim glasom pripomogel k odločitvam za realizacijo druge faze projekta modernizacije in gradnje nove livarne zlitin. Gospod Aubel ima rojstni dan 21. novembra, zato ima upravičen razlog, da ga praznuje skupaj s TALUM-om.

50 LET

Čestitamo vsem, ki so letos dopolnili 10, 20 in 30 let delovne dobe v Talumu.

Dan odprtih vrat

Letos bomo v Talumu še bolj na široko odprli vrata, saj smo ponosni na vse, kar smo ustvarili v 50. letih naše proizvodnje. Vabimo vas, da se v soboto, 20. novembra 2004, o tem sami prepričate. Pričakujemo vas pred upravno zgradbo ob 9. uri.

Prigode, ki smo se jim smejali

Talum ima 50 let, zato smo hoteli počastiti vse naše Abrahamovce in jim nameniti posebno mesto v praznično obarvanem Aluminiju. Da ne bi bili preveč resni, smo se odločili za nekoliko drugačen način zbiranja gradiva. Povabili smo jih na kratko srečanje ob soku in jih spodbudili, naj se spomnijo veselih dogodkov, ki so se jim pripetili pri delu, na izletih ali kje drugje, kar je bilo povezano s tovarno. Kar nekaj časa je bilo potrebno, da so si po resnih temah priklicali spomine, ki so nas nasmeljali. Žal med njimi ni nobene ženske, ki bi letos slavila prelomno obletnico, zato pa je bila toliko bolj dobrodošla prisotnost članice uprave Brigitte Ačimovič kot pobudnice za srečanje, ki je s svojo vztrajnostjo in sproščenostjo opogumila najbolj pogumne. Zato ni čudno, da je na vprašanje, ali bo pogovor bolj sproščen, če odide, nekdo takoj pripomnil: «Ja, kdo se bo pa potem smejal.» Tako smo drug drugemu podarili urico časa. Prav tega pa nam manjka. To so rekli vsi: Ivan, Franc, Dušan, Janez P., Janez K., Milan, Vinko, Branko, Franc D., Andrej, Ivan M., Anton, Stojan ter Stanko in celo pripomnili, da po petdesetem teče hitreje. Ker so prišli nekateri celo od doma, ali počakali na srečanje, je bil ta čas toliko dragocenejši.

»Velike priložnosti se pokažejo le redko, majhne nas obdajajo vsak dan,« je zapisal Janez K. Še preden je dobil povabilo. «Imam srečo, da svoje uspehe lahko delim z zaposlenimi v Talumu, pa tudi, da sem svojo petdesetletnico, ki jo ne jemljem kot kaj posebnega, zaokrožil prav v letu, ko slavi pol stoletno rast in razvojne uspehe tudi naša tovarna.»

Karkoli se je godilo in kakorkoli so šli skozi leta, vsi jih imajo v Talumu več kot dvajset, nekateri tudi trideset, je iz njihovih pripovedi čutiti navezanost na okolje in ljudi, pa tudi Talum, ki jim daje varnost, zato nikoli niso podvomili v njegov obstoj.

»Res je,« je nadaljeval svojo zgodbo Milan. »Ko so začeli črpati prvi aluminij, sem še vztrajno močil plenice. Na tovarno sem bil čustveno vezan že kot otrok, saj sem se kar hitro zavedal, da tovarne, na katerih dvoriščih stojijo tako veliki dimniki, niso od muh. Pozneje se je tu zaposlil še oče, kar je vezi še utrdilo. Moje prvo srečanje s tovarno je bilo, ko sem opravljal počitniško prakso. Bilo je v stikalnici, ko so menjavali živosrebrne usmernike s silicijevimi. Takrat so me delavci spodaj med zbiralkami natovorili z večjim številom ključavničarskih ključev in me poslali na drugo stran stikalnice. Magnetizem je delal svoje, bilo me je strah, zanašalo me je, kot da sem pijan. Sodelavci pa v smeh. Takoj sem vedel, da so si me privoščili.«

Brankova zgodba na pove, da je zares mogoče rasti s Talumom. Ko se je kot mlad fant takoj po vojaščini zaposlil v Talumu, ga je vratar prvi dan nagovoril: »Ti pa si bil že tukaj, še v plenicah si se hodil sem hranit.« In bilo je res. Mama je bila v službi kot medicinska sestra v obratni ambulanti. Takrat so delali tudi v turnusu po dvanajst ur, in da otrok ne bi bil lačen, ga je oče s kolesom vozil v tovarno k mami.

Nekaterim je Talum pomagal izpolniti celo sanjske želje, ki so tudi družini prihranile kakšen kupček denarja. Anton P. si je za svojih petdeset namreč zaželel, da mu zapoje Natalija Verboten. Pa se je zgodilo, da je bila gostja na Talumovem pikniku, kjer je Antonu zapela kar pet pesmi. Res je bilo prej, kot je slavil, ampak želja je bila izpolnjena.

Zgodb o petdesetletnikih je bilo kar več. Milana so prijetno presenetili sodelavci, čeprav si je tisti dan privoščil dopust in nekoliko več spanja. A že prvi pogled skozi okno mu je dal vedeti, da tisto, kar stoji pri vodu, ni prometni znak. Šel je pogledat in zagledal svojo sliko s pripisom Kandidat za Abrahama. Tudi proti sosedovim je bilo videti nekaj takega in na električnem drogu prav tako. Nasmejaj se je domislili in več mu je bilo, da so se ga

spomnili. Oddahnil si je, ko je pobral vse kole, razen tistega na dvorišču, a ne za dolgo. Ko se je s prijatelji, ki jih je povabil na malico, zapeljal na glavno cesto, se je zgodba ponovila – povsod znaki s kandidatom za Abrahama. Prijetno je bilo gledati zbrane, kako jim je šlo na smeh, ko se je kateri spomnil kakšne dogodivščine. Tudi resne, čeprav jim takrat, ko se je zgodila, ni bilo do smeha. Stojan se je pripovedoval o dnevu, ko so popravljali drsni vod. Normalno, da se pri takem delu izklopi dovod električne energije. Delali so že skoraj tri ure. Ko so po zaključku tistemu, ki je izklapljal, naročili, naj vklopi električni tok, je zaklical, da ga sploh ni izklopil, rekoč: »Saj vem, da 'ahčete'«.

Zgodbe krožijo tudi o dežurstvih v tovarni. Dušan se s smehom spominja na tiste dni, ko je bil še v proizvodnji glinice. Neko nedeljo popoldne so brezskrbno kartali, ko so se odprla vrata in je vstopil direktor. V trenutku so karte obležale na mizi in vsi so ostali brez besed. Direktor jih je smeje nagovoril in kar lažje so zadihali. »Če v kotlarni vse dobro dela, lahko kartate, če ne, tako vem, da nimate časa, ampak karte vseeno pospravite.«

Včasih je bilo več sindikalnih izletov in udeležba na njih je bila številnejša. Slišali smo zgodbo s črnim humorjem. Bilo je na nekem daljšem izletu, ko so se vračali z dvema avtobusoma iz Crikvenice. Takrat še ni bilo toliko urejenih počivališč, še manj sanitarij in zato se je bilo potrebno večkrat ustavljati, po možnosti ob gozdu. Zgodilo se je lahko tudi to, da avtobus ni mogel pravočasno ustaviti, ali

pa voznik ni jemal tako resno "klica na pomoč". Baj je bilo tam nekje na poti čez Gorski Kotar, ko so pri postanku predolgo čakali na enega od potnikov, ki ga ni in ni bilo nazaj. V skrbeh so ga šli iskat celo do vasi, kjer so ugotovili, da opisu ustreza človek, ki je v vasi iskal vrv, da bi se obesil. Vzrok je bil ravno ta, ker voznik ni pravočasno ustavil. Ves nesrečen, ker mu je ušlo v hlače, je mislil z vrvo rešiti svoj problem. Seveda je nesrečnež na izletu veliko preveč popil.

Veliko smeha je izzvala Vinkova »lovska« pripoved, seveda z delovnega mesta. Delali so v skupini na železniški progi. Če moraš "nekam", ko si na terenu, sploh ob gozdu, je to zelo preprosto. Tako se je zdelo tudi vsem, ko je eden od sodelavcev odšel za grmovje, dokler niso zaslišali kričanja in klica na pomoč. Vsi so bežali gledat, kaj se je zgodilo. Prizor je bil res nenavaden. "Lovci" so tiste čase v gozdu radi nastavljali pasti, saj je bilo veliko divjadi in ta sodelavec je stopil v eno od pasti in dvignilo ga je v zrak, da je obvisel prav toliko visoko, da se je le s konicami prstov na roki dotikal tal. »Čeprav bi morali najprej pomagati, smo se tako smejali, da je še kar nekaj časa svet opazoval z glavo navzdol,« je končal svojo zgodbo Vinko.

Vzdušje je bilo prijetno in sproščeno. Našim petdesetletnikom smo hvaležni za sodelovanje. Pravijo, da je smeh pol zdravja. V tej uri našega skupnega druženja smo gotovo pridobili kakšno leto. Pa srečno do drugega pol stoletja.

D. V. in V.P.

Značilnosti prehlada in gripe

O prehladu

Prehlad spada med najpogostejše virusne okužbe zgornjih dihal. Običajno se začne z bolečinami v žrelu. Oteženemu požiranju sledijo znaki prehlada: izcedek iz nosu, kihanje, hripavost in suh kašelj. Prehlad se običajno konča po tednu dni. Lahko traja tudi do dva tedna, pri blagih okužbah pa samo dva do tri dni. Pri nekaterih bolnikih se razvijejo okužbe obnosnih votlin ali srednjega ušesa. Okužbe srednjega ušesa so pogoste pri otrocih.

Simptomi, ki spremljajo prehlad in gripo:

simptomi	gripa	prehlad
zvišana telesna temperatura	visoka temperatura, ki traja 3 do 4 dni	redka
glavobol	izrazit	redok
bolečine v mišicah in sklepih	pogosto izrazite	blage
utrujenost, slabost	lahko traja 2 do 3 tedne	blaga
izčrpanost	izrazita, še posebej na začetku	ni prisotna
zamašen nos	včasih	pogosto
kihanje	včasih	pogosto
vneto žrelo	včasih	pogosto
bolečine v prsih, kašljanje	pogosto	blage do zmerne

O gripi

Gripa (influenca) je zelo nalezljiva in pogosta okužba dihalnih poti. Povzročajo jo virusi, ki prizadenejo nos, žrelo in pljuča. Običajno jo spremljajo povišana telesna temperatura, mrazenje, suh kašelj, glavobol, bolečine v mišicah in sklepih ter utrujenost. Bruhanje in driska se pri odraslih redko pojavita. Trebušna gripa nima nič skupnega z običajno gripo, saj jo povzroča drug virus.

Razlike med prehladom in gripo

Prehladna obolenja se pojavljajo vse leto, najpogostejša pa so jeseni in pozimi. Gripa je bolj sezonska in se pojavlja od konca oktobra do sredine aprila. V povprečju imamo desetkrat več možnosti, da zbolimo za prehladom kot za gripo, ki je veliko resnejše obolenje kot prehlad.

Simptomi so obrambna reakcija telesa na okužbo z virusi. Prehlad spremljajo zamašen nos in obilen izcedek iz nosu, bolečine v žrelu, včasih tudi glavobol in rahla utrujenost. Pri gripi zamašeni nos ali obilni izcedek iz nosu običajno nista prisotna, pogostejši simptomi pa so zvišana telesna temperatura, bolečine v mišicah in sklepih in velika utrujenost oz. izčrpanost, ki lahko traja tudi do tri tedne.

Zakaj nastanejo prehladni simptomi?

Nastanejo kot odgovor telesa na okužbo z virusi. Aktivirajo se deli imunskega sistema. Posredniki vnetja (mediatorji) so sestavni deli imunskega sistema in pomagajo telo zaščititi pred okužbami. Ko virus napade nosne celice, se aktivirajo posredniki vnetja. Ti povzročajo razširitev krvnih žil in povečano izločanje sluzi v nosu, kar pripomore k obilnemu izcedku. Aktivirajo tudi reflekse za kihanje in kašljanje. Posredniki vnetja pri prehladu so histamin, kinini, interlevkini in prostaglandini.

Možni zapleti prehlada

Prehlad zahteva večjo odsotnost z dela in od pouka kot vse preostale bolezni skupaj. Odrasli zbolijo v povprečju dvakrat do štirikrat na leto, otroci pa šestkrat do osemkrat. Zavedati se moramo, da lahko pride pri prehladu do zapletov, kot so vnetje srednjega ušesa (največkrat pri otrocih) in obnosnih votlin (sinuzitisa) ter okužbe spodnjih dihal, med katerimi je najbolj pogosta in nevarna pljučnica.

Ali se lahko izognemo prehladu?

Zaščito telesa proti mikrobom predstavljajo predvsem koža in sluznice, ki preprečujejo, da bi mikrobi vdrali v notranost telesa. Nekaterim mikrobom to uspe in tako lahko povzročijo različne okužbe. Telo je za tako obrambo razvilo imunski sistem, ki z zapletenim delovanjem neprestano prepoznava najrazličnejše tujke in se bojuje proti njim. Prehladu se bomo uspešno ubranili le, če bomo ustrezno okrepili obrambne sposobnosti telesa.

- Poskrbite za uravnoteženo prehrano, bogato z vitamini in minerali in jo razporedite v pet obrokov.

- Redna telesna vadba in gibanje na svežem zraku tudi pozimi

ZDRAVOTALUM

Aktivnosti za zdravje

Ali ste vedeli?

- Prehlad povzroča več kot 200 različnih vrst virusov. Zaradi tako velikega števila virusov telo nikoli ne more zgraditi obrambe proti vsakemu posameznemu virusu. Preboleli prehlad, ki ga je povzročil eden od virusov, ne daje odpornosti proti vsem preostalim virusom.
- Odrasli prebolijo povprečno dva do štiri prehlade na leto, otroci pa šest do osem. Število prehladov se s starostjo zmanjša.
- V življenju prebolimo povprečno 200 prehladov.
- Prehlad povzroči pogostejšo odsotnost z dela in od pouka kot vse druge bolezni skupaj.
- Zaradi prehlada treh astronautov je zamuda odprave Appola 9 na Luno stala NASO kar 500.000 ameriških dolarjev.

utrjujejo naše telo.

- Izogibajte se prekomernemu uživanju alkohola, kave in kajenju.
  - Izogibajte se javnih, zaprtih prostorov, kjer je hkrati veliko ljudi.
  - Dihajte skozi nos, ki je odličen filter za viruse, poleg tega pomaga ogreti zrak.
  - Nikakor ne pozabimo še na kasične preventivne ukrepe:
  - Roke si pogosto umivajte z milom in s toplo vodo.
  - Z rokami se ne dotikajte nosu in oči.
  - Uporabljajte papirnate robčke in jih takoj po uporabi zavrzite.
  - Od tistega, ki kašlja ali kiha, se oddaljite vsaj za en meter.
- Positivno razmišljanje, veselje do življenja, umirjenost, zadovoljstvo in dovolj spanja tudi krepijo odpornost telesa in nam pomagajo v boju z boleznijo.

<http://www.ezdravje.com/si/pregri/>

Kako čas beži. Skoraj pozabili smo že na prijeten izlet v Budimpešto.

Zahvala

Ob smrti mame se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali sveče in cvetje ter jo spremili na zadnji poti.

Anton Brglez ml.

Zahvala

Ob boleči izgubi dragega očeta Franca Laha se iskreno zahvaljujemo sindikatu Taluma za pomoč, cvetje in odigrano Tišino.

Žalujoča sinova Franc in Ivan.

Promet avtocestnega lepotca v Luko Koper

Do Kopra je kljub vedno daljši avtocestni mreži še vedno daleč, zato smo vstopili na avtobus že pred 6. uro. Tako se je pričela strokovna ekskurzija v organizaciji Društva strokovnih delavcev za varnost in zdravje pri delu Ptuj, kateri smo se priključili tudi predstavniki Taluma in sicer zadolžene osebe za varnost in zdravje pri delu ter predstavniki Službe varstva pri delu.

Ob času, ki je v Talumu rezerviran za malico, smo že zrla na enega največjih in najlepših evropskih viaduktov – viadukt Črni Kal. Vodja službe varstva pri delu gradbenega podjetja Primorje, ki nas je sprejel, nam je razložil potek gradnje s poudarkom na zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu ob gradnji. Promet preko viadukta je stekel v mesecu septembru. Viadukt je edinstven projekt s projektantskega in tehnološko izvedbenega vidika. Temelji stebrov so globoki 20 metrov, najvišji stebel je visok 87 metrov, dolžina viadukta znaša 1065 metrov, pri čemer je najdaljši razpon med stebri 140 metrov. Zadovoljstvo graditeljev viadukta je toliko večje, saj kljub težkim in zahtevnim pogojem med gradnjo ni bilo težjih in smrtnih poškodb pri delu. Sledila je vožnja preko viadukta in spust s kraškega roba v slovensko primorje, do Kopra in v pristanišče Koper.

Koprsko pristanišče, v katerem deluje podjetje Luka Koper, predstavlja slovenska in evropska južna vrata za mednarodne trgovinske tokove, kar botruje razvoju Luke Koper v vedno pomembnejše logistično distribucijsko središče. Tako so v letu 2003 pretovorili preko 11 milijonov ton blaga, v podjetju pa je 650 zaposlenih. Predstavnika varnostne službe in službe varstva pri delu, ki sta nas sprejela, sta nas popeljala na ogled luke. Seveda nas je najbolj zanimal "naš silos" – silos glinice, vse skupaj pa je najbolj začudilo veliko število osebnih avtomob

Aktiv krvodajalcev Taluma

Tiste dni, ko se je bližal tovarniški piknik je lilo je kot iz škafa. Spraševali smo se, kaj storiti. Bomo šli na piknik in naslednji dan tudi na izlet krvodajalcev? Po pogovoru s sodelavci smo si bili enotni. Gremo. S kozarcem v roki, smo na pikniku sklenili, da izlet ne sme odpasti, pa naj dežuje, kolikor hoče.

Naslednje jutro sem bil prijetno presenečen nad našimi krvodajalci, ko sem se, zopet v dežju, bližal avtobusni postaji. Tam so stali vsi nasmejani in polni energije. Beseda je tekla o minulem pikniku in čisto pozabili smo, da lije.

Avtobus se je ustavljal od Ptuja do Lovrenca in pobral naše krvodajalce. Pot nas je vodila na Pohorje do Treh kraljev, kjer smo izstopili in na srečo je nehalo deževati. Peš smo se odpravili do Črnega jezera in Osankarice, kjer smo si ogledali film o Pohorskem bataljonu in muzej ter stopili še do spomenika.

Na Osankarici se nam je še kako prilegel jelenov golaž in kozarček rujnega. Pokramljali smo in pot nas je vodila na Roglo, kjer smo si privoščili sankanje po tirih.

Zahvaljujemo se vsem sponzorjem in vas prosimo, da še naprej podpirate našo organizacijo.

Predsednik aktiva Milan Vrabl

bilov v pristanišču. Na leto jih namreč pretovorijo preko 190.000, kar je skoraj štirikratna slovenska letna poraba. Veliko pozornosti posvečajo varnosti in zdravju pri delu, tako zaposlenih, kot tudi velikemu številu podpodobnikov.

Udeleženci ekskurzijo enotno ocenjujemo kot uspešno in se zahvaljujemo vsem, ki so nam v tolikšem številu omogočili tudi pogled v druga, nam manj znana področja gradbeništva ter logistike in distribucije.

Iztok Trafela

Bili smo na izletu

